ASIANTUNTIJALAUSUNTO
14.11.2022

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asiat: E 140/2022 vp Valtioneuvoston selvitys: Energian hätätoimet; kaasun solidaarisuusasetus

Suomen Kaasuyhdistys kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto.

Yleiset näkemykset

Suomen Kaasuyhdistys yhtyy valtioneuvoston selvityksessä tuotuun näkemykseen, että yhteisillä sisämarkkinoilla kaasun toimitusvarmuuskysymyksiä on syytä tarkastella yhdessä ja koordinoidusti kansallisten toimien sijaan.

Korostamme kuitenkin, että lähtökohtaisesti kaasumarkkinoiden tulisi antaa toimia normaalien markkinasääntöjen ja -periaatteiden mukaan, ja poikkeustoimiin tulisi turvautua vasta hätätilanteessa. Vaikka kyseessä on poikkeuksellinen markkinahäiriö, ovat markkinat reagoineet nopeasti ja tehokkaasti kysynnän ja tarjonnan epätasapainoon.

Kun huomioidaan markkinan pyrkimys hakeutua tasapainoon sekä markkinahäiriön taustat, on tärkeää, että ehdotettu asetus on määräaikainen.

Näkemyksiä ehdotettuihin kriisitoimiin

Kaasun kysynnän yhteen kokoaminen ja kaasun yhteishankinnat
Yhteishankintoihin osallistumisen tulee olla vapaaehtoista. Tämä ja yhteishankinnan kokoamiseen liittyvät näkökohdat on tuotu hyvin esiin valtioneuvoston selvityksessä.

LNG:n määräaikainen viitehinta ja markkinoiden korjausmekanismi
Näiden tavoitteena on välttää korkeimpia hintatarjouksia tai rajoittaa äärimmäisiä kaasun hintoja. Tavoitteet ovat kannatettavia, mutta koska toimintatavat ja metodologia ovat auki, on näiden vaikutuksia vaikea arvioida globaaleilla kaasumarkkinoilla.

LNG- ja varastokapasiteetin uudelleenavaaminen ja kaasuinfran tehokas käyttö
Nämä ovat kannatettavia tavoitteita, ja oikein toimivan markkina-arkkitehtuurin tulisi toteuttaa ne automaattisesti itse ilman uutta regulaatiota.

Solidaarisuustoimet kaasun hätätilanteessa
Asetusehdotuksessa esitetään määräaikaisen solidaarisuusvelvoitteen laajennusta koskemaan sähkönsaannin kannalta kriittisiä kaasuvoimalaitoksia sekä suojattujen asiakkaiden kaasunsaannin rajoittamista ei-välttämättömän kaasun käytön osalta. Asetusehdotuksella laajennettaisiin lisäksi kaasun toimitusvarmuusasetuksen mukainen velvollisuus tarjota kaasun solidaarisuustoimia jäsenvaltioon välittömästi yhteydessä olevan toisen jäsenvaltion lisäksi myös muille jäsenvaltioille.

Koska markkinarakenteet eri jäsenvaltioissa poikkeavat toisistaan merkittävästi, pitää Suomen Kaasuyhdistys esitettyjä toimia vaikeasti toteutettavina niin, että mahdollisessa hätätilanteessa kaasu ohjautuisi näiden uusien määritelmien mukaisesti oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti.

Hannu Kauppinen
Toimitusjohtaja, Suomen Kaasuyhdistys ry